

NAS GLAS

Glasilo Osrednje Zveze javnih
nameščencev in upokojenčev
:: za Slovenijo v Ljubljani. ::

Cena posamezne številke 1 Din.

„NAS GLAS“ izide vsak četrtek.

Celoletna naročnina Din. 40.—

Polletna naročnina 20.—

Četrletna naročnina 10.—

Za inozemstvo je dodati poštnino.

===== Oglasi po ceniku. =====

Uredništvo: Ljubljana, Rimska cesta številka 20/II. Rokopisov ne vrača, ako se ne priloži znak. Dopise v latinici in cirilici sprejema le podpisane in zadostno frankirane. Rokopise je pošiljati samo uredništvu v Ljubljani

Upravništvo: Na naročila brez denarja se ne oziramo. Naročnina naj se pošilja po nakaznici oziroma položnici le v Ljubljano, Vodnikov trg št. 5/L. Tja je pošiljati tudi zbirke za naš tiskovni sklad.

Kaj je novega pri O. Z.

(Dalje.)

Vsebinsko zapisnika 6. seje širšega odbora z dne 5. julija t. l. bomo priobčili, čim bo zapisnik overovljen.

Iz dnevnih časopisov so naši tovariši povzeli, da je vprašanje uzakonjenja službene pragmatike postalo zadnji čas nad vse pereče. O. Z. sledi z vso budnostjo vsem pojavom, ki obetajo skorajšnje uzakonjenje novega načrta zakona o civilnih državnih nameščencih. Njen predsednik Lilleg je v stalnih stikih s slovenskimi parlamentarci in osebami, ki bodo v zakonodajnem odboru imele odločilen vpliv. Našim tovarišem bo znano že iz prejšnjih številčk »Našega Glasa«, da je O. Z. podvzela vse korake, o katerih meni, da bi mogli uzakonjenje pragmatike pospešiti. Obžaluje samo, da ne more doseči potrebnih stikov s pokrajinskimi zvezami v Zagrebu, Sarajevu in Splitu, osobito pa z Glavnim Savezom v Beogradu, četudi je to že ponovno in z vso energijo poskušala. Kakor bo našim tovarišem znano, je O. Z. zahtevala uzakonjenje službene pragmatike po načrtu en bloc z nekaterimi malenkostnimi izpremembami. Imela le pri tem zelo tehtne razloge, o katerih pa za sedaj še ne moremo javno razpravljati. Četudi bi se morda marsikdo izmed tovarišev s

tem ukrepom O. Z. ne strinjal, mu zagotavljamo, da je bil drug izhod za sedaj popolnoma nemogoč, ako nismo hoteli rešitve tega vprašanja popolnoma onemogočiti. Prišel pa bo trenotek, ko bomo v položaju, da o teh tehtnih razlogih naše tovariše še podrobneje informiramo. 12. julija t. l. je O. Z. poslala vsem 9 parlamentarnim klubom, predsedstvu Narodne skupščine in ministrskega sveta sledečo brzojavko: »Molimo, da činovnički zakon bude primljen izmenama po našem predlogu stop. Ako to nemoguče, onda en bloc, več u smislu naše molbe broj 180 i sa važenjem od prvog avgusta ove godine.«

Predsednik Lilleg je s posredovanjem tretjih oseb preskrbel, da bo O. Z. dobro poučena o vsakokratnem položaju pragmatike v Narodni skupščini. Ako ne bo dopuščala prilika, da bomo mogli svoje organizacije točno in redno informirati v lastnem strokovnem glasilu, se bomo radi aktualnosti poslužili dnevnega časopisja

O. Z. prihajajo zadnji čas od najrazličnejših strani vprašanja, kaj smo ukrenili za ukinjenje maksimiranja rodbinskih doklad za nižje uslužbenke. Opozarjamo pri tem vse tovariše na svoje objave v našem strokovnem glasilu ter jih hkratu vabimo, da podpro naša stremjenja s točnim plačevanjem članarine in z novimi naročniki. Odgovedi abonmanov so sicer v

veliki meri posledica maksimiranja rodbinskih doklad, vendar pa moramo, da vzdržimo svoje glasilo, doprinesiti skrajne materijalne žrtve, ako hočemo, da zadobe naše zahteve poudarek tudi v javnosti.

Za nadaljnje izplačilo oziroma zvišanje vdovnin, miloščin in sirotin je O. Z. za zdaj v smislu seje širšega odbora za prosila samo narodnega poslanca prof. Reiserja, ki je v ta namen na finančnega ministra že vložil pismeno interpelacijo. Nadaljni koraki, ki jih bo podvzela O. Z., bodo odvisni od odgovora finančnega ministra. Seveda ni pri tem podcenjevati neobhodne potrebe enotnega nastopa tudi ostalih pokrajinskih zvez in Glavnega Saveza v Beogradu, od katerih pa žal, kakor uvodoma omenjeno, doslej niti na en dopis (važni so bili vsi) nismo prejeli najmanjšega odgovora.

Ob tem dejstvu ne moremo prikrivati svojega nerazpoloženja, ker misli največ naših tovarišev, da je za uspehe ali neuspehe odgovorna samo O. Z. za Slovenijo. Zgrešeno bi bilo taktično, ako bi o svojih korakih sproti ne obveščali tudi ostalih centralnih organizacij, ker so za vprašanja splošne važnosti in pomena zainteresirane vse pokrajinske zveze. Če že niso zainteresirane, pa bi po našem mnenju morale biti O. Z. je sklenila čakati samo še nekaj časa. Ako Zagreb ne bo dal pri-

Doživljaji leta 1919.

Popisal J. Z.

Velikega petka se je pričelo, nič čudnega, da je bil tudi mesec sam pravi veliki petek.

I.

Družba sv. Mohorja v Celovcu ni imela še nikoli pri odpravi knjig toliko težav in sitnosti kakor spomladi leta 1919. Prevrat v novembru 1918, sovražnosti spomladi 1919 so otežavale promet celo za lokalno pošto, kaj šele za transport tisočev komadov knjig. Treba je bilo vrsto avtomobilov, da jih speljejo preko vojaške črte v slovenski del na jugu. Od odpravnika v Ljubljani do želez. ravnateljstva v Beljaku, od magistrata pred celovškimi zmagami mimo vojaškega poveljstva v deželni hiši do policijskega ravnateljstva v vladnem poslopiju se je bilo treba voziti in tekati, da so nas končno zavrnili z brzojavno prepovedjo »s fronte« med Celovcem in Velikovcem, ki je bila dostavljena po dolgem Koroškem. Pov-

sodi si moral govoriti po razmerah. Ako si pred komandantom potožil radi prepovedi ob vojaški črti, te je takoj zavrnil: »Sind vielleicht wir daran schuld? Beschweren Sie sich nach Laibach!« Ako si omenil besedo o slabi zvezi pri železniškem ravnateljstvu v Beljaku, so te zopet potolažili: »Wir haben nicht den Krieg gemacht!« in odpravnik v Ljubljani je vljudno odgovoril: »Gospod, za družbo storimo vse, le knjige spravite preko črte!«

In trudili smo se pošteno: nekoč sem imel že dovoljenje od policije v Celovcu, od železnice v Beljaku, od vojaškega poveljstva v dež. hiši, avtomobili so bili že naloženi, ob desetih dopoldne naj bi se z njimi odpeljal v Sinčo ves, pa pride brzojav, da »radi ofenzive, ki je v teku« ne dovolijo prevoza čez Drvo.

Zaposlen na teh različnih potih, sem prišel tudi v stik s policijskim svetnikom Sp., s katerim sva vselej dobro opravila, in tudi omenjenega velikega petka je ponovno zatrdil, da nima ničesar proti izvo-

zu, ako vojaštvo ne bi oporekalo radi cenzure, katero je pa policija izvršila že jeseni 1918. Ko je bil torej namen dosežen, sem se hotel posloviti, prijazni gospod pa me pridržal, ponudi stol in cigareto in celo žveplenko mi je vžgal, ker jih nisem imel pri sebi. Ta vljudnost v pisarni se mi je zdela nekoliko sumljiva, dasi sem jo zaslužil, kajti tudi jaz sem bil pazljiv proti njemu prišedši v črni obleki in rokavicah.

»Vi ste tudi dopisnik, g. Z.?« me vljudno vpraša po prvih potezah dima. Na to vprašanje nisem bil pripravljen in začuden sem ga pogledal. »Le nikar ne ugovarjajte,« nadaljuje svetnik, dasi niti besede še nisem bil izpregovoril; »stvar mi je dobro znana.« Znano je bilo pa tudi meni, da resna in težka policijska služba zahteva točno poznavanje razmer, vendar do tistega dne še nisem vedel, da bi bile svetniku Sp. znane tudi take stvari, ki se niso nikoli zgodile. Pojasnil sem torej, da pišem pač podlistke v »Mir«, dopisnik političnih listov pa nisem.

merne odgovora, potem je naša dolžnost, da izzovemo na lastno pest izredno skupščino beograjskega Glavnega Saveza, da napravimo prepotrebno remediuro in na ta način uspešneje usmerimo svoje delovanje.

Neko lokalno provincijalno združenje je na svojem občnem zboru omenilo, da O. Z. lansko leto ni odgovarjala na njegove dopise. Spominjamo se in ugotovili smo to po vložnem zapisniku, da smo prejeli od tega združenja samo tri dopise, na katere smo, ker so vsebovali splošne zahteve, odgovorili v »Našem Glasu«. Isto je veljalo tudi za druga lokalna združenja državnih nameščencev, ki so se z našim postopkom zadovoljila. Sicer pa moramo naglašati, da O. Z. v svojih pravilih ne predvideva nobenih lokalnih združenj in da so take ustanove od O. Z. popolnoma neodvisne. To pa tembolj, ker sklicujejo shode in sklepajo resolucije brez predhodnega obvestila O. Z. Teh smernic se bo O. Z. držala tudi v prihodnje, zato prosimo vsa taka združenja, da nas o svojih namerah pravočasno in podrobno obveščajo. Cepljene zahteve in očene predstavitve ne morejo nikomur jasni. O. Z. si je uredila svoje notranje poslovanje v tehničnem oziru na način, ki bo omogočal najhitrejši odgovor vsaki strokovni organizaciji ali lokalnemu združenju. Zato prosimo, da se vse strokovne organizacije in združenja obračajo zaupno na O. Z., ker smo drugače primorani misliti, da O. Z. ni bila ustanovljena za vso Slovenijo, marveč samo za nekatere ljubljanske strokovne organizacije.

Ker je O. Z. prevzela »Naš Glas« gl. som sklepa prve seje širšega odbora z dne 2. junija 1922 načelno v svojo last in bo morala kriti vsak eventualni primanjkljaj uprave, apeliramo na vse tovariše, da naše in svoje strokovno glasilo na najizdatnejši način tako s prispevki kot z mnogoštevilno naročbo podpirajo. Smer »Našega Glasa« je odslej — dokaz so številke, ki so izšle po občnem zboru — popolnoma strokovna. Raznim rekriminacijam, polemikam ali morda celo napadom s te ali one strani »Naš Glas« ne bo dajal več prostora. Posebni cenzurni odsek je prevzel odgovornost, da »Naš Glas« dosledno priobčuje samo prispevke, ki so

splošne strokovne važnosti, pri tem pa seveda ne bo odvrčal, kolikor mu bo dopuščal prostor, splošno zanimivih, jedrnatih in dobro pisanih esejev ter feljtonov. Glavni pravec pa mu bo vsikdar: Nikolaj nazaj, vedno naprej!

—š.
(Dalje prih.)

Strokovne organizacije in njih razpoložljiva gotovina.

O. Z. je prejela od »Hranilnega in posojilnega konsorcija v Ljubljani, r. z. z. o. i.« dopis z dne 3. julija t. l., ki se dobesedno glasi:

»Velecenjeni gospod Fran Tumpelj, jetnišnični paznik kot podpredsednik Osrednje zveze javnih nameščencev in vpokojevcv v Ljubljani. Potrjujemo prejem Vašega cenjenega dopisa z dne 24. junija t. l. in se Vam obenem zahvaljujemo za izkazane podatke in pobudo. Glede propagande za vse javne nameščence tolikanj važne in prepotrebne institucije, kakor je baš »Hranilni in posojilni konsorcij v Ljubljani«, je šla okrožnica na vse v O. Z. včlanjene, pa tudi na druge stanovske organizacije.

Okrožnica ima namen prepričati naše organizacije o tem, da so moralno dolžne nalagati svoje razpoložljive denarne rezerve kot hranilne vloge pri »Hranilnem in posojilnem konsorciju v Ljubljani«, ki jim nudi zelo ugodne pogoje. Na ta način bi bilo konsorciju mogoče v izdatnejši meri ustrezati neštevilnim zahtevam javnih nameščencev s cenjenim kreditom. Žalibog ugotavljamo, da se tudi topot potrjuje stara, a vedno nova izkušnja, da se javni nameščenci še vedno ne zavedajo dovolj svojega težege položaja in da pravzaprav še vedno niso dovolj zreli za ureditev svojih prejkarnih gospodarskih razmer.

Nekatere organizacije nam niti odgovorile niso. Zopet druge se sklicujejo na to, da nimajo denarja. So pa tudi organizacije, ki razpolagajo z zadostnimi sredstvi, pa se konsorcija izogibljujejo vsled napetosti, ki je zadnje čase tako zelo opazati med takozvanimi »višjimi in nižjimi«. Želeti bi bilo, da se ta nasprotstva, ki so celokupnosti v škodo, skoro poravnajo.

Vašemu mnenju, naj se vprašanje konsorcija sproži na seji širšega odbora

O. Z., se pridružujemo tudi mi. O. Z. je faktor, ki more s svojim vplivom zainteresirati svoje člane za danes še premalo znano in uvaževano kreditno zadružno javnih nameščencev, kakor je edinole »Hranilni in posojilni konsorcij v Ljubljani«. Če bi mu vsestransko zaupali in ga podpirali s pristopi in hranilnimi vlogami, bi mu bilo v par letih omogočeno, da bi donasal letno nad 100.000kronski čist dobiček, ki bi bil izključno last javnih nameščencev. Iz tega čistega dobička bi se snovali fond, na katere je dandanes v vseh življenjskih odnošajih javni nameščenec navezan. V mislih imamo v prvi vrsti socialne in karikativne svrhe. Manjka nam dobrodelnih naprav za slučaj obolenosti, nezgod, operacij, smrti itd. Za vse to bi bil neprecenljiv vir naš konsorcij — dokler ostane res to, kar si prizadeva, namreč kreditni zavod javnih nameščencev.

Če pa bodo njegova plemenita stremjenja s svojim nezanimanjem sabotirale organizacije same, potem se lahko pripeti, da se bo moral konsorcij, če se bo hotel sploh vzdržati, obračati do tuje, privatne pomoči in se s tem tudi kolikor toliko moral izpostavliti tujim vplivom, pod katerimi ne velja toliko dobrobit članov, kolikor višina dividend iz založenega kapitala.

Prosimo Vas torej, gospod podpredsednik, da priobčite ta naš dopis Osrednji zvezi s tem, da ga na seji širšega odbora prečitate in v smislu Vašega odgovora z dne 24. junija 1922 stavite potrebne predloge. Tudi nimamo nič proti temu, da ga priobčite v »Našem Glasu«, kar bo gotovo zanimalo tudi člane na deželi.

Z izrazom najodličnejšega spoštovanja
Ivan Podgornik, t. č. predsednik;
Roštan, t. č. tajnik.

O. Z. je o vsebini tega dopisa pravljala 7. t. m. na prvi seji ožjega odbora in soglasno sklenila, da »Hranilni in posojilni konsorcij« po svojih močeh podpira. Ne glede na to, da je O. Z. že naložila pri tem zavodu svoja razpoložljiva denarna sredstva, smatra za moralno dolžnost, da pozove tem potom vse pri njej včlanjene strokovne organizacije, pa tudi lokalna združenja v posameznih provincijalnih mestih, da temu koraku neodložno sledijo. Svojo organizatorno silo in

»Kako pa je potem prišla v »Mir« notica o Tirolcih?« vpraša svetnik.

»Po menj ne!« mu odvrnem.

»In povrh je še neresnična,« pripomni svetnik. »Vse izmišljeno, zlagano, mistificirano.«

»Tega bi ne trdil,« pripomnim ugovarjaje.

»Kako ne, ali morete dokazati, da je resnična?«

»Gotovo!«

»Tako! In kako?«

»Ker so io nam Tirolci sami povedali.«

Pavza. — —

Zadeva je bila taka. Meseca februarja 1919 so dobili Celovčani na ponoč nekaj Tirolcev, ki so hoteli posnemati Andreja Hoferja in reševati nemštvo pod Karavankami. Sprejeli so jih na kolo dvoru z vsem sijajem, peljali po mestu, nagovorili pred magistratom in kar je podobnih dobrot ob takih prilikah. Ko se je pa pričela resna služba ob črti, so prišli Tirolci v stik tudi s prebivalstvom in na

šim vojaštvom. Tukaj so spoznali, da so razmere povsem drugačne, nego so jih jim opisovali listi; videli so posebno jasno, da na Koroškem med prebivalstvom ni tistega nasprotstva kakor na Tirolskem med Italijani in Nemci in spoznali so v prvi vrsti pravične zahteve domačih Slovencev, katere so Nemci pri vsaki priliki zapostavljali in smešili, živili, ki so jih Slovenci vozili v Celovec in denarja, ki so ga ondi puščali, se pa niso branili. Odkritosrčni Tirolci so jeli torej zabavljati, da so jih Korošči speljali na led; neki vojak je to povedal tudi našim na straži, in dogodbica je prišla v »Mir«.

Te skrivnostne poti pa svetnik Sp. ni poznal in ko je videl, da ima »Mir« prav, je pogovor obrnil in pripomnil: »Ampak, v Pliberku ste bili pa vendar!«

In v tem oziru je imel prav.

Moje življenje v Celovcu je bilo namreč časom primerno precej nestanovitno. Začetkom leta 1918 sem vstopil pri vdovskem in sirotinskem zavodu, a že sredi februarja so me poslali v Št. Vid, da uredim

neko nečedno stvar ondotnega okr. predstojnika. Imeli smo tožbe in zaslišavanja; okr. predstojnik vdovsk. in sirot. zavoda je moral odstopiti, na njegovo mesto sem predlagal ponemčenega Slovenca iz družine P. Ta človek mi je bil za pridobljeno službo tako hvaležen, da me je javil Volksratu, ker sem ga zavrnil, ko je zagovarjal neki oklic, češ da so »vsi Slovani izdajalci« pojasnil sem mu, da je vojna v prvi vrsti naperjena proti Slovanom in kljub temu prehajajo tudi nemški vojaki na francosko in italijansko fronto, ne samo naši. To je zadostovalo! Volksrat je pritisnil na zavod z grožnjo, da bo po vsej deželi delal proti njemu, ako ne spravi mene ne samo iz Št. Vida, temveč tudi iz Celovca in sploh iz kronovine. Celovski šef, pošten salzburški Nemec, mi je s težkim srcem pojasnil zadevo in ponudil Marlbor. Celje ali Ljubljano. Tedaj pa mi je rekla Družba sv. M.: Saj ste prišli radi nas v Celovec, pri zavodu ste samo mimogrede, prestopite torej! In prestopil sem.

(Dalje)

disciplino bomo javni nameščenci uspešno dokumentirali šele tedaj, ko bomo jasno doznali, kako na najizdatnejši način podpreti plemenita stremiljenja »Hranilnega in posojilnega konsorcija«. Naša dolžnost je, da podpiramo s svojimi eventualnimi prihranki v prvi vrsti tiste zavode, ki nudijo predvsem državnim nameščencem svojo finančno pomoč. Zato prosimo vse strokovne organizacije, pa tudi posamezne člane, da se našemu pozivu v čim najkrajšem času in polnoštevno odzovejo. Kakor na vseh drugih poljih, tako mora javni nameščenec tudi v gospodarskem oziru računati na samopomoč!

—š.

I. Z. na P.:

Krona krajcar - ali je res?

Nedavno je v »N. G.« napisal nekdo razmišljanje o kroni — krajcarju, za ključivši, kako raste draginja ob tem »šlagerju«. Danes pa povemo, da je trditelj krono — krajcar v običajnem smislu povsem neresnična.

Naša krona je vredna en »krajcar« v Zurichu na borzi, ki pa je merodajna le za one predmete, ki jih mi dobivamo iz tujine, za katero je merodajen Zurich. Ne velja pa ta trditev za predmete, ki nimajo nobenega stika z inozemstvom, torej za one, ki jih imamo doma: les, moko, meso, sočivje, premog itd. Za te predmete je naša krona polnovredna, ker po njih kupčiji ostane krona v državi, kroži med nami in bi torej ne smela imeti tistega pomena, kakršnega ima denar, ki ga rabimo za predmete iz tujine.

Šlager krona — krajcar je torej navadna sleparija ljudi, ki hočejo postaviti naše pridelke in našo produkcijo na isto mesto, kakor so predmeti, ki jih moramo dobiti iz tujine po svetovni (borzni) ceni. Klobasa in gnat od doma krmiljenega prašiča ima zame tudi drugačno vrednost nego meso v gostilni, kjer je imel svoj dobiček kmet, mesar in gostilničar; dal sem posredno zaslužiti trem, doma pa imam ta denar sam zase. To je v prvi vrsti krivo, da rastejo cene, ker zahtevajo za domače blago isti denar, kakor za tujinsko s carino in borzno vrednostjo. Ta šlager gre po deželi kakor odmev: od trgovca na kmeta, delavca, obrtnika itd.; končno pa se ustavi pri — državnem nameščencu in državi sami. Od takih fraz, ki niso le neresnične, temveč tudi namenoma — lažnjive, trpi največ vlada, ki mora svojim nameščencem višati plače brez odškodnine pri davkih, ki so komaj 4- do 5krat višji od nekdanj, pa po listih o visokih davkih tako kriče, da se vsakemu poštenemu državljanu stadi, dasi smo daleč proč od primere krona — krajcar. Za navadne njive ni predpisan niti desetica-krajcar z dokladami vred in ako plačaš za hišo z enim prostorom letnih — 75 para, bi bilo pač bolje, da še tisto zase ohraniš.

Iz tega torej razvidimo, kako nerasna, brezprimerno cinična in zlobno zavita je trditev krona — krajcar, ki je vredna enačica verižniških principov, ni pa vredna, da jo vpoštevava resen državljan, ki je povrh tudi še toliko inteligenten, da se ne pusti slepariti po takih frazah.

Naša država ima najpotrebnejših stvari več nego dovolj: lesa, premoga, moke, sočivja, mesa in končno tudi vina; morala bi torej ona delati cene skalnato-gor-

rati Švici, ne pa Zurich njej. Ako ni tako, je to delstvo samo testimonium paupertatis naših nestrokovno — izobraženih državljanov. Ali boste slanike v Hamburgu kupovali po isti ceni, kakor pri nas? Mi pa prodajamo in kupujemo po isti ceni, kakor narekuje Zurich! Zato imajo prav oni, ki zahtevajo poddržavljenje premoga, maksimiranje cen moke in mesa, pa tudi cen na pošti in pri železnicah.

Ta regulacija bo pomagala celi državi, ne samo uradnikom; regulacije z različnimi pragmatikami pa — nobenemu! Povrh so valutne difference med različnimi lirami, franki in kronami navaden trik, državo poceni izsesati in uničiti, sebi pa na naš račun pomagati na noge. Zato gineta tudi kredit in zaupanje, ker to dopuščamo!

Kaj so dosegli stavkujoči drž. prometni uslužbenci v Avstriji?

Veliko in malo, kakor vzamemo. Priznati se mora, da je pravzaprav izšla vlada kot zmagovalka iz te stavke, ki je bila izzvana popolnoma nepotrebno od investne socialnodemokratske strani in ni uživala nobene simpatije publike. In prav je tako, kajti vprašanje, da li se srejejo posluževati pragmatizirani (javni, državni, deželni, občinski) nastavljenici pravice stavke, do sedaj še ni zadostno razmotrivano in se lahko različno presoja. Toda o tem v drugem članku posebej.

Avstrijska vlada se je postavila — prvič po prevratu — na stališče, da medzne zahteve niso samo stvar organizacij, marveč da morata imeti parlament (»Nationalrat«) in vlada, ki je iz njega izšla, brezpogojno odločilno besedo.

Šlo je v bistvu za to, da li se izplača uslužbencem poleg že 1. julija izplačanih rednih prejemkov, obstoječih v desetkratnem iznosu rednih skupnih prejemkov meseca marca 1921 — še trikratni, kakor so zahtevali stavkujoči, ali pa samo dvakratni iznos teh marčnih prejemkov, kar je v resnici delavoljnim že tudi izplačala.

Stavkujoči so se končno vdali, ne da bi bili dobili trikratnega iznosa; zmaga je treznost. Dosegli so pa to, da je vlada predložila narodnemu svetu takozvan uradniški indeksni zakon, ki se mora tekom enega meseca sprejeti. Torej nekaj dies certus quando. V bistvu ne vsebuje ta postava, o kateri bomo še izpregovorili, nič drugega, nego to, da se prejemki zveznih (državnih) nastavljenecv, aktivnih in vpokojenih, prilagode številkam indeksa ter se vsakokratno z njimi dvigajo ali pa padajo. (Glidingcala.) (Kaj je »indeks« in pa »paritetna statistična komisija«, ki ga določa, smo že svojčas v naši listu obrazložili, rekši, da so to pri nas španske vasi.)

Seveda teh razmer ne moremo primerjati z desolatnim stanjem naše države, kjer vlada in parlament za uradništvo nimata pravega umevanja. V Avstriji zastopata parlament in vlada drugačno stališče, da je treba uradništvo ščititi ter mu dati, kar mu gre. Tega pri nas žal še ne poznamo. Pri nas bi pomenjalo načelo, da imata glede uradniških vprašanj odločilno besedo samo parlament in vlada, naravnost katastrofo za uradništvo; tudi bi pripravilo to načelo naše uradniške organizacije še ob oni minimalni vpliv, ki ga imajo.

Sedaj pa si pogledimo še številke plač avstrijskih državnih nastavljenecv! Povprečni prejemki uradnika samca srednje kategorije (nekako našega IX. čin. razreda) so znašali meseca marca 1921 po temeljni plači 11.000 kron a. Uradnik je torej prejel 1. julija 1922 10kratni iznos, to je 110.000 Ka., in med stavko, če je delal, še dvakratni iznos prvotne temeljne plače, to je 22.000 Ka ali skupaj 132.000 Ka. K temu spada še doklada za ženo in otroke ter aktivitetna doklada. Naš uradnik istega čina pa je prejel v istem času vsega skupaj le 715 Din. Zaostaja torej v veliki meri za avstrijskim tovarišem, kajti medsebojne relacije ni morda izračunati po borznem kurzu, marveč po tem, kaj si lahko naš uradnik mesečno kupi v Ljubljani za 715 Din. in kaj avstrijski tovariš na Dunaju za 132.000 Ka.

Popolnoma jasno je, da je stališče našega uradnika veliko slabše, ker gre tu, kakor rečeno, le za interno kupno moč denarja, ki se ne da primerjati z umetno borzno relacijo. Ne vpoštevamo pa pri tem dejstva, da se bodo ti do sedaj v Avstriji uradnikom izplačani prejemki še tekom meseca julija indeksnim številkam odgovarjajoče po novi postavi avtomatično zvišali, kar bo našega uradnika potisnilo še na slabše stališče.

Še bolj plačani so pa nastavljenici dunajske mestne občine, ki črpa dohodke iz svojih podjetij, ne glede na razna predkazila od strani države za izvrševanje prenešenih poslov. Tako je sprejela, da navedemo le en primer, ljudsko-šolska učiteljica s 15 službenimi leti 1. julija 1922 nič manj nego 280.000 Ka. Tout comme chez nous!

Kaj poreče k takim številkam naše uradništvo, ki naleti povsod na gluha ušesa!

Izpreminjevalni predlogi k načrtu novega zakona o civilnih državnih nameščencih.

(Dalje.)

Čl. 125.:

Član neka glasi:

»Rang državnih službenika iste kategorije odredjuje se ovim redom:

1. prema radnoj grupi, u kojoj se nalaze;
2. ako su po radnoj grupi jednaki, odlučuje dužina službe u toj grupi;
3. ako su i po dužini službe u istoj radnoj grupi jednaki, odlučuje dužina službe u predjašnjoj nižoj radnoj grupi;
4. ako su i po dužini službe u predjašnjoj radnoj grupi jednaki, odlučuje služba, koja se računa za unapredjenje;
5. ako su i po dužini službe, koja se računa za unapredjenje jednaki, odlučuje služba, koja se računa za penziju;
6. ako je i služba, koja se računa za penziju jednaka, odlučuje datum rođenja.

Čl. 128.:

Član neka glasi:

»Državnom službeniku, aktivnom ili u penziji, kao i njihovim porodičima, koje uživaju porodične penzije može se staviti zabrana na prinađenosti za privatna potraživanja sudskim putem. Hi po njihovom pristanku samo do četvrtine (25%) plate i stanarine, odnosno penzije.

Za državna potraživanja može se staviti zabrana i administrativnim putem, a samo do jedne trećine plate i stanarine, odnosno penzije.

3. alineja nepromenjena.

Čl. 131.:

Iza reči: »... bez interesa,« staviť i ačku. Nadaljni tekst te alineje neka odpadne. Naslednja (druga) alineja pak neka glasi:

»Pozajmicu do trimesečne plate i stanarine, sa rokom vraćanja najduže do 24 meseca, odobrava nadležstvo, koje doznacuje prinađenosti službenika. Pozajmicu višu od toga iznosa ili na duže rokove otplaćivanja odobrava ministar finansija na predlog nadležnog ministra. Ministar finansija također propisuje i druge uslove za osiguranje i otplaćivanje pozajmice.«

K čl. 132.:

Reč »jednomesečnih« neka se promeni u »tromesečnih«.

Neka se doda 2. alineji:

»Ako državnemu službeniku aktivnom ili penzionisanom umre žena, isplati mu se na ime pogrebni troškova suma njegovih jednomesečnih redovnih primadležnosti.«

K čl. 133.:

Reči: »dače mu se« promeniti u »davače mu se godišnje redovito«.

K čl. 135.:

Druga rečenica neka razumljivije glasi:

»Od plaćanja svih drugih poreza na platu i stanarima i od plaćanja poreza na ostale primadležnosti...«

Eventualno: »Državni službenici oslobođuju se plaćanja svih poreza na službene primadležnosti.«

K čl. 137.:

2. alineja neka glasi:

»Savet se sastoji od pet članova, od kojih dva određuje nadležni ministar, dva Savez državnih službenika a jednog ministar sporazumno sa savezom, između službenika itd.«

K čl. 138.:

Na kraju prve alineje dodati:

»...no ipak tudje državljane samo onda, ako nema vlastitih, koji bi bili sposobni za odnosnu struku.«

K čl. 141.:

Tačka 6. neka glasi:

»6. kad se po odobrenom odmoru ili odsustvu kao i u slučaju premeštaja po vlastitoj krivici ne javi na dužnost za deset dana, od dana, kada je bio dužan učiniti a svog odsustva ne može da opravda.«

Ovo važi i za službenika, koji bez znanja neposrednog starešine i bez nadležnog odobrenja napusti službu i ne javi se na dužnost za deset dana pa tog odsustva ne može da opravda.«

Predzadnja alineja čl. 141. neka glasi:

»Odluku... donosi lice, koje je ili bi bilo po čl. 27. nadležno za donošenje odluke o stalnosti.«

Zadnja alineja neka glasi:

Protiv ove odluke može se žaliti upravnom sudu, odnosno državnom savetu u roku itd.«

K čl. 143.:

2. alineja, poslednja rečenica, neka glasi:

»Izuzet slučaj iz tačke 6., čl. 141. kad ovo pravo prestaje od dana, kada je službenik napustio službu.«

K čl. 145.:

Prva alineja neka glasi:

»Sve vreme, koje je službenik proveo bilo u civilnoj bilo u vojničkoj aktivnoj državnoj službi...«

Kao 3. alineju dodati:

»Državnim službenicima, koji su za vreme rata u aktivnoj državnoj službi a nisu na vojnoj dužnosti, priznaje se za penziju polovica od one pogodnosti, koja se priznaje službenicima po drugoj alineji ovog člana.«

K čl. 146.:

Dodati na kraju:

»Budu aktivnim službenicima novom regulacijom primadležnosti povisene, povisuje se automatski penziona osnova i penzionisanim službenicima i njihovim porodicama i to srazmerno povisenju primadležnosti aktivnih službenika iste kategorije, istog stepena i istog položaja, koji je zauzimao penzionisani ili umrli službenik u ono vreme, kad je bio penzionisan odnosno u kojem je umro.«

(Dalje prih.)

Vestnik.

Pravilnik k stanovanjskemu zakonu in drž. nameščencl. O. Z. je 15. t. m. predala po predsedniku Lillegu gosp. dr. Gregorju Zerjavu, ministru za socialno politiko, sledečo spomenico: Gospod minister! Obupne stanovanjske razmere, ki se ž njimi borilo izmed nepridobitnih slojev še najbolj državni nameščencl, nam velevalo, da Vam, gospod minister, k sestavi pravilnika k zakonu o stanovima (Službene novine br. 41 od 23. februarja t. l.) v blagohotno uvaževanje predlagamo sledečo točko:

1. Za aktivne in upokojene državne nameščencl naj bi se uvedla omejitev najemnin tako, da bi služila za njih določanje najemninska baza iz leta 1914.

2. Prisilna izselitev državnega nameščenca iz razloga, da se vseli v njegovo stanovanje hišni gospodar, naj bi se omogočila, izvzemši dokazani primer, da potrebuje gospodar to stanovanje za lastno uporabo. V tem slučaju naj bi

gospodar svojemu bivšemu najemniku preskrbel v zameno za isto najemnino enakovredno stanovanje. Selitvene stroške plačaj izselivšemu najemniku gospodar.

3. pri oddaji stanovanj državnim nameščencl naj se določa najemnina v smislu točke 1.

4. Ako bi se pravilnik iz kakršnikoli razlogov ne dal formulirati z vpoštevanjem točk 1 do 3, naj se prizna aktivnim in upokojenim državnim nameščenclom povišici odgovarajoča stanarinska doklada. (Slede formalnosti.)

Maksimiranje rodbinskih doklad in obligatorne odisave pri potovanju z železnico ali parobrodca. 1. »Udruženje državnih nameščencl in upokojencev v Kranju« najtopleje pozdravlja delovni program Osrednje Zveze, kakor je bil objavljen v »Našem Glasu« št. 27 in izjavlja, da je pripravljeno podpirati O. Z. v vsakem oziru v izvršitvi tega programa. Kot najvažnejšo točko smatra dosego takojšnjega ukinitja maksimiranja rodbinskih doklad nižjim državnim uslužbenclm in sprečena nameravanega maksimiranja teh doklad za drž. uradnike.

Državni uslužbencl se nahajajo že sedaj v tako bednem ekonomičnem položaju, da se jih po lajša obup. Čujejo se glasovi, ki zahtevajo uporabo najskrajnejših sredstev. Za dolgo ne bo mogoče zadržavati takih izjav. Discipliniranost in poštenost drž. uslužbencl ubili bodo oni, ki jih tirajo s svojimi odredbami v bedo in obup.

Poleg zahtev za ukinitje navedene odredbe, smatramo za potrebno, da se uvede nemudoma akcija za povisanje prejemkov v soglasju z vedno naraščajočo draginjo. Ta zahteva bo obenem najizdatnejši argument za neumnost in neupravičenost odredb glede maksimiranja rodbinskih doklad. Mnogo jih je, ki so celo mnenja, da so odredbe o maksimiranju le taktičen maneuver vlade, da bi se državni uslužbencl razdvojili v svojih zahtevah in pri tem pozabili na dejstvo, da bi bili popolnoma opravičeni soglasno zahtevati povisanje svojih prejemkov, kakršno odgovarja vsakokratnim draginjskim razmeram.

Z ozirom na navedena izvajanja prosil podpisano Udruženje, da O. Z. prevzame takoj inicijativo za zvišanje prejemkov državnih uslužbencl in upokojencev, da napravi primerne vloge ter skliče član prej shode, na katerih bomo seznanili vlado s svojimi zahtevami.

2. Dosedaj dovoljena ugodnost do trikratne polovične vožnje nikakor ne zadostuje državnim nameščenclm in njihovim rodbinam. Posebno onim, ki se nahajajo na deželi nudi ta ugodnost zelo malenkostno olajšavo. Stroški za napravo legitimacije (kolki, fotografije, tiskovine) dosežajo v mnogih primerih znesek, katerega bi si državni nameščenec pri vožnjah prihranil. V poštev pridejo le krašje vožnje do središča oblastne uprave n. pr. pri nas v Ljubljano. Tu se nahajajo šole, kamor mora državni nameščenec z dežele pošiljati otroke. Te mora večkrat obiskati, da nadzoruje njihov napredek in njihova stanovanja. Kajti če sploh kdo more vzdrževati otroke zunaj hiše, more storiti to le v najcenejših in vsled tega tudi dostikrat v najslabših stanovanjih drž. nameščencl.

V Ljubljani pa so tudj tržne cene splošno nižje kakor na deželi. Nadalje je tam v vsakem oziru večja izbira. Skoro vsakdo pride tudj v položaj, da si mora večkrat pri oblatnih uradih iskati kake informacije, bodisi v osebnih, bodisi v službenih zadevah. O kulturnih pripomočkih, ki so na razpolago skoraj izključno v središču oblastne uprave, kakor nabava knjig, poset gledališča itd., pri sedanjih prejemkih sploh ni govora.

Vsa ta na kratko navedena dejstva govore jasno, da je za državne nameščencl in upokojence najnujnejša potreba, da dobe legitimacije za neomejeno število polovičnih vožnj pri uporabi državnih prometnih sredstev. Njihovim soprogam oz. gospodinjam pa naj bi se dovolila na mesec dvakratna polovična vožnja, ostalim rodbinskim članom pa po stvarni potrebi.

Osredno Zvezo prosimo, da stori čim prej primerne korake in poudarja pri tem posebej zgoraj navedene razmere, v katerih žive drž. uslužbencl in upokojenci na deželi.

(O. Z. je kranjskemu Udruženju za pobudo nad vse hvaležna in bo o teh dvéh točkah ukrepala na eni prihodnjih sej širšega odbora. Veseli nas impulzivnost kranjskega Udruženja tem bolj, ker smo tako pri ostalih lokalnih Udruženjih v Sloveniji kot pri drugih pokrajinskih savezih in Glavnem Savezu v Beogradu naleteli na gluha ušesa. Zato kličemo: Viribus unitis in zganite se!) O. Z.

Društvo javnih nameščencl v Celju je sprejelo na zborovanju dne 2. julija 1922 v hotelu »Union« v Celju sledečo resolucijo: 1. Smatramo, da je čimprejnjša in zadovoljiva ureditev

činovniškega vprašanja ena izmed najnujnejših nalog narodne skupščine. Ministrski svet naj zato predloži osnutek zakona o civilnih državnih nameščencl z od stanovskih društev predloženimi spreminjalnimi predlogi predsedništvu narodne skupščine v svrhu pospešenega delovanja vsaj tako pravočasno, da stopi zakon v veljavo najpozneje 1. avgusta t. l. 2. Protestiramo proti maksimiranju draginjskih doklad nižjim državnim nameščenclm in zahtevamo, da se to maksimiranje takoj ukine ter prizadetim izplača razlika od 1. maja naknadno. Protestiramo obenem proti nameravanemu maksimiranju draginjskih doklad ostalega uradništva, 3. Zahtevamo ponovno, kakor že na zborovanju dne 11. oktobra 1921. in 21. novembra 1921., da se vsem kategorijam državnih nameščencl temeljne plače enotno uredi na podlagi oficirskega plačilnega sistema. 4. Zahtevamo, da se draginjske doklade regulirajo avtomatično sorazmerno z naraščajočo, oziroma padajočo draginjo. 5. Zahtevamo ponovno, da se uvrsti letoviščarsko mesto Celje v isti draginjski razred kakor Ljubljana in Maribor, ker ne zaslužajo cene življenjskih potrebščin prav nič za onimi v imenovanih mestih. 6. Zahtevamo takojšnje ukinitje pobiranja raznih davščin na uradniške plače, kakor tudj ukinitje določila, da ne dobe oni, ki plačujejo 5, oziroma 300 Din na direktnih davkih, draginjskih doklad.

Gosp. A. K., davčnega nadpravitelja in strokovnjaka davčne oblasti, potem reformatorja davčnega računovodstva in častnega svetnika v nasilnem pokouju (tako se g. A. K. podpisuje sam), uljudno opozarjamo, da po sklepu O. Z. (»Nas Glas« št. 27, str. 3.) diskusij in ugovorov proti izpreminjalnim predlogom k načrtu novega zakona o civilnih državnih nameščencl ne bomo več objavljali. O. Z. si je bila, sprejemajoč ne lahko delo enotne in prillčno vsem zahtevam ustrezajoče redakcije izpreminjalnih predlogov, v svesti, da prav vsakega aktivnega ali upokojenega drž. nameščenca ne bo mogla zadovoljiti. Ustrašila pa se radi tega ni dela in je pripravila elaborat, ki ž njim prednjači vsem ostalim pokrajinskim zvezam. Razlog, zakaj smo zahtevali sprejetje zakona en bloc, je notranje politične narave. Njegovi obrisi se žal že kažejo. O. Z. se ne bo čudila, ako ji bo prej ali slej očital kak vseznal, da je ona onemogočila uveljavljenje zakonskega načrta, ker ni pravočasno stroglo vabila vlade in prepušča to delo drugim.

Avstrijski »Indeksni« zakon. Kakor smo že poročali, so dosegli avstrijski prometni uslužbencl s pravkar končano stavko, da je vlada predložila parlamentu zakon o novih prejemkih vseh državnih nastavljenclv. Naj navedemo nekatera najvažnejša določila te postavbe.

§ 2. določa, da prejemajo vsi državni nastavljencl prejemke, ki se določajo za vsak mesec posebej ter izplačujejo 1. in 16. dan vsakega meseca.

Podlago za izračunanje teh prejemkov tvorijo temeljna plača, aktivitetna doklada in draginjska doklada za posamezne kategorije po zakonu o uradniških plačah plus 500 K v 20kratnem iznosu. To je fikсна podlaga za izračunanje prejemkov po vsakokratnih indeksnih številkah, tako da se primerno tem številkam prejemki avtomatično zvišajo ali pa znižajo. Znižanje se pa vrši le tedaj, če so se indeksne številke znižale za najmanj 5% in samo za tiste zneske, ki tek 5% presegajo.

§ 3. pravi, da prejemajo oženjeni posebno doklade za gospodinjstvo.

§ 4. določa, da prejema vsak uslužbenec poleg vsega tega še mesečno posebno doklado po 7000 avstr. kron.

Glasom določil § 5. in 6. velja to tudj za državne delavce in za aktivne duhovnike.

Tako skrbi za svoje nastavljencl bankeročina, na robu propada stoječa Avstrija! Pri nas, v ljubljani deželi, kjer se cedi baje sam med in mleko, pa je ravno narobe! Pri nas se za ubogo uradniško paro nihče ne zmeni. Uradniki sami pa so obupani in zbegani ter se še dihati ne upajo. Izvzeti so seveda služajl, kadar gre za uradniške strankarje, ki niso za svoji poklic primerno kvalificirani. Menimo, da komentar lahko odpade!

Av gust Klemenčič, dentist, zdravi zobne bolezni brez bolečin, izvršuje vsa zobotehnična dela. Orditer daje javnim nameščenclm 20% popust. Ordinira od 1. julija t. l. dalje vsak dan od 9. do 12. in od 15. do 18. Privoz št. 3, t. l. zadnja ulica na desno pred dolenjskim mostom.

Razširjajte „Naš Glas“!